

SENKA JURINA, folkloristkinja

Razgovarala
Tanja Gregurović



Pola stoljeća zavičajne baštine nagrađeno Certifikatom vrsnoće

...zagorsku tradicijsku kulturu najbolje mogu prezentirati jedino Zagorci, a isto tako je činjenica da nas nikad nitko na gostovanjima u Hrvatskoj nije tražio da nastupamo s plesovima neke druge regije, već kad žele Zagorce onda se želi da oni prezentiraju svoj kraj.

Preko pola stoljeća, koliko KUD *Zabok* djeluje, upisani su brojni uspjesi i postignuća, a taj broj naročito se povećao u posljednjih desetak godina otkako je na mjestu umjetničke voditeljice entuzijastična i kreativna gđa. Jurina. Senka Jurina, osim što ima status umjetničkog voditelja s licencom za rad, te status koreografa, predaje plesove Hrvatskog zagorja u Školi hrvatskog folkloru. U području *Ethno seminara drmeš* predaje drmeše Zagorja i Zagrebačkog prigorja. Pod Senkinim umjetničkim vodstvom već 10 godina KUD *Zabok* u prosincu održava cjelovečernje koncerte, a posljednji takav održan je 28. prosinca i zasigurno je bio najbolji do sad. Naime, na spomenutom koncertu KUD *Zabok* dobio je prestižni Certifikat vrsnoće za scensko izvođenje hrvatske folklorne umjetnosti kojeg dodjeljuje Hrvatsko društvo folklornih koreografa i voditelja. Ovim Certifikatom u Hrvatskoj se mogu pohvaliti još samo Folklorni ansambl *dr. Ivana Ivančana* i KUD *Punat*.

Kriteriji za dobivanje ove potvrde iznimno su strogi, a certifikat nije trajan i mora se obnavljati. Čestitamo Vam na ovom priznanju. Upoznajte nas ukratko s kriterijima koje ste morali ispuniti.

Kriteriji su sastavljeni na temelju procjene da ansambl koji ih ispunjava vjerodostojno i istinito, na umjetničkoj razini prezentira hrvat-

brojni uspjesi i postignuća. Što vas je privuklo vođenju folklornih grupa?

Vjerojatno sam po prirodi takva da u svemu što radim, radim predano pa se i istaknem, a tako je bilo i s folklorom kada sam bila plesač. U Društvu je to prepoznato pa me se uputilo u školu folkloru. Također volim ono što znam prenijeti na druge, volim istraživati, stvarati nove vrijednosti, nove koreografije, nove plesače, volim kreativnost, a za sve to folklor pruža neograničene mogućnosti.

želi da oni prezentiraju svoj kraj. Ako pak ansambl ima na programu jednu koreografiju zagorskih plesova, ona im brzo dosadi i prije nego što su plesački sazreli, pa i to ne izvode uvjerljivo. No ako se taj zagorski program neprestano nadopunjuje, kod plesača se uspije pobuditi njihov zavičajni identitet i stilске karakteristike koje zapravo genetski nose u sebi, onda oni na scenu donose tradiciju svojeg kraj toliko uživiljeno kao da je sredina 19. stoljeća. Zanimljiv je neobavezni komentar se-

ru, što naravno rezultira i ovolikim brojem mladih u KUD-u *Zabok*.

O koreografijama i repertoaru

➤ Hrvatska tradicijska kultura definitivno postoji i živi, a promoviraju je i štite brojni članovi folklornih društava. Po čemu mislite da se KUD *Zabok* razlikuje od ostalih društava koje se nalaze u našoj sredini?

Model po kojem radi KUD-a *Zabok* pokazao se uspješnim, a temelji se na stručnosti i domaćim kadrovi-



Najviše se izvode koreografije zagorskih plesova kao što su Bistranjski plesovi, *Cipelica* i *Ajnzerica*. Prošle sam godine postavila koreografiju inspiriranu zagorskim copnicama i mislim da će se često izvoditi.

sdi folklor. Koncert na kojem se provodi audit mora trajati minimalno 60 minuta od čega najmanje 80% programa trebaju činiti originalna autorska koreografska ostvarenja. Program treba izvesti najmanje 30 plesača od čega pak najmanje 10 muških, a pratiti ih treba najmanje 7 svirača. U kostimografskom smislu koncert se mora izvesti u originalnim nošnjama ili vjernim replikama uključujući oglašljiva i obuću, te sve mora biti uredno odjeveno. U programu moraju biti prezentirane najmanje dvije hrvatske plesne zone i troglasno pjevanje, ocjenjuje se uvježbanost, uživiljenost plesača i svirača, scensko držanje, atmosfera i opći dojam.

Ljubav prema folkloru

➤ U Vašoj dugogodišnjoj karijeri na mjestu umjetničke voditeljice KUD-a *Zabok* ističu se

➤ U KUD-u *Zabok* odlučili ste se za promociju zavičajne folklorne baštine. Iz kojih razloga?

Prvo, kada sam se počela baviti folklorom mislilo se da u Zagorju postoje četiri plesa i na sceni hrvatskog folkloru Zagorje je bilo zastupljeno u tragovima. Znala sam da se istraživanjem plesova Hrvatskog zagorja nitko nije značajnije bavio. Tako sam uvidjela da na toj hrvatskoj folklornoj sceni postoji velika praznina koja pruža velike mogućnosti da budemo originalni i kao takvi zapaženi. Također sam dubokog uvjerenja da zagorsku tradicijsku kulturu najbolje mogu prezentirati jedino Zagorci, a isto tako je činjenica da nas nikad nitko na gostovanjima u Hrvatskoj nije tražio da nastupamo s plesovima neke druge regije, već kad žele Zagorce onda se

lektora nakon našeg posljednjeg koncerta. Koreografija *Ajnzerica* započinje tako da s pjesmom izlazi osam muških plesača. Selektor je rekao: - Izašli su kao da je svaki od njih Matija Gubec.

Mladi i folklorna baština

➤ Okupljate mladu populaciju, kako u tome uspijevate, ima li mjesta za nove članove?

Rado ćemo primiti svakog novog zainteresiranog člana u dobi od 15 do 25 godina. Možda djeluje diskriminirajuće prema ostalim populacijama, međutim program koji mi uvježbavamo fizički i psihički je toliko zahtjevan da je iskustvo pokazalo da stariji članovi nisu u mogućnosti to pratiti. No s druge strane, izgleda da ta zahtjevnost koreografija mladima predstavlja izazov pa se pridružuju našem radu. Ujedno, KUD *Zabok* provodi čitav niz projekata kojima promoviramo naše djelovanje baš među mladima kako bismo ih upoznali i zainteresirali za tradicijsku kultu-

ma. Naime, ja sam prvi školovani folklorni voditelj u našoj županiji sa statusom umjetničkog voditelja i koreografa. Već više od trideset godina KUD ostvaruje suradnju s najeminentnijim folklornim stručnjacima u Hrvatskoj. Prije je to bio dr. Ivan Ivančan, a sada Andrija Ivančan i Goran Knežević. Naš orkestar vodio je Dražen Varga, a sada Petar Varga, suradnik za folklorno pjevanje nam je Bojan Pogrmilović. Svoje članove neprestano upućujemo na škole folkloru i seminare kako bi stekli što više znanja. Isto tako Društvo se od početka svog djelovanja opredijelilo za koreografiranje folklor i ne eksperimentiramo s izvornim. Na programu imamo isključivo autorske koreografije i ja kao voditelj ne upuštam se u koreografske pothvate plesova iz regija koje je netko drugi genijalno obradio, već kupujemo takve koreografije. KUD *Zabok* jako puno ulaže u znanje i kvalitetu. Zbog nedostatka novaca propuštali smo ljetne inozemne turneje kako bismo kupova-

li koreografije, aranžmane, nošnje ili instrumente. Iz svega navedenog vjerujem da se lako mogu iščitati različitosti u odnosu na druga društva, no isto tako znam da će mnogi reći da nam je lako jer imamo novaca, pa ću zato reći da KUD Zabok koristi gradska proračunska sredstva koja su među najnižima u županiji.

➤ **Možete li se osvrnuti na repertoar ansambla? Koje biste koreografije ili prikaze izdvojili kao najizvođenije?**

Kreirajući repertoar, a to je posao voditelja, oslanjam se na činjenicu da živimo u 21. stoljeću i da prezentacija folklorne baštine treba biti usklađena s suvremenim načinom života, društvenim i sociološkim kretanjima u našoj zajednici. Prenose se s generacije na generaciju plesovi i plesni stil, no scenska prezentacija se neprestano usavršava. Većina koreografija na našem repertoaru nastala je nakon 2000., a folklornu baštinu njegujemo kroz četiri različita stvaralačka izričaja: klasičnu folklornu koreografiju, predstavljanje narodnih plesova u izvođenju plesnih parova, koreografije suvremenog folklornog pristupa i Hrvatsko salonsko kolo. Najviše se izvode koreografije zagorskih plesova kao što su Bistranjski plesovi, *Cipelica* i *Ajnzerica*. Prošle sam godine postavila koreografiju inspiriranu zagorskim copernicima i mislim da će se često izvoditi. Također se dosta izvode točke s plesnim parovima, jer se radi o novoj i izuzetno zanimljivoj formi i ima veliku primjenu u programu.

➤ **Za sve te brojne koreografije potrebno je i puno vježbe i proba... koliko često se sastajete? Koliko je teško postići ovakvu razinu profesionalnosti u izvedbama, koliko je vremena potrebno za rezultate koje postižete?**

Probe održavamo tri puta tjedno, a po potrebi i više. Za naše izvedbe ne bih rekla da su na profesionalnoj razini, već na višoj amaterskoj, a prostora za napre-

dovanje još ima puno. Najteži dio posla je stvaranje plesača, odnosno njihovog scenskog nastupa, držanja i uživanja. Korake brzo savlada svatko tko osjeća ritam. Kad imate dovoljan broj plesača s određenim iskustvom, nova se koreografija uvježba za najviše tri mjeseca, ali pod jednim uvjetom da su plesovi srodnih stilskih karakteristika s već uhodanim programom. Primjera radi navest ću

Najteži dio posla je stvaranje plesača, odnosno njihovog scenskog nastupa, držanja i uživanja. Korake brzo savlada svatko tko osjeća ritam. Kad imate dovoljan broj plesača s određenim iskustvom, nova se koreografija uvježba za najviše tri mjeseca, ali pod jednim uvjetom da su plesovi srodnih stilskih karakteristika s već uhodanim programom.

nakitom. Za svaku narodnu nošnju, pa tako i našu, važno je kako se ona nosi. Zato ona mora biti kompletna od oglavlja do obuće, mora biti sitno nabrana i dobro utegnuta. Možda je zanimljivo istaknuti kako se nerijetko ta naša zagorska bjelina nastoji *obogatiti* crvenim detaljima što zapravo nije karakteristično. Česti vidimo uz nošnju crvenu maramu ili *klaruš*. No u najvećem području Zagorja je crveni rubac nosila samo mlada

uz KUD Zabok i KUD Krapina, pa pozivam čitatelje da nas dođu podržati. Gostujemo i kod KUD-ova koji nas pozovu radi našeg programa, a što se tiče inozemnih putovanja nastupamo na festivalima preko svjetske organizacije folklornih festivala CIOFF, na temelju kvalitete programa koji nudimo i financijskih sredstava koje možemo osigurati za takva sudjelovanja. Sjećanja su isključivo pozitivna, nezaboravni su boravci u okruženju brojnih mladih ljudi iz cijelog svijeta. Tako je nezaboravna litvanska kuhinja s koprom kao nezaobilaznim začinom čak i u pudingu. U Bilbao su nas oduševili pokretni pločnici, u Mađarskoj činjenica da smo u sklopu smještaja

imali bazen, a u Italiji se od nas zahtijevalo da nastupimo sa sakralnim programom koji nikada nismo radili i to smo saznali nekoliko sati prije nastupa. Nismo se mogli izvući pa smo krenuli nešto smisliti i u pauzi od dva sata uvježbati. Napravili smo toliko dobro da smo pjevajući *Kraljicu Hrvata* i sami plakali i naravno, doživjeli ovacije.

➤ **Je li KUD Zabok imao prilike biti domaćinom društvima kojima ste vi bili u gostima?**

Prije jesmo, ugostili smo društva iz Slovačke, Makedonije, Francuske, Vojvodine, uzvraćali smo

domaćinstvo Nuštru u kojem smo bili smješteni na Vinkovačkim jesenima, no u posljednjih deset godina otkad idemo na festivale, to nije praksa jer su takva pravila festivala.

➤ **Uz sva spomenuta putovanja, KUD Zabok, zahvaljujući svojoj vrsnoći, već godinama se plasira i na državnu smotru folklora... Koliko puta do sad ste sudjelovali na državnim smotrama i kakvi su Vaši dojmovi? Što kažete na ostala društva koji se predstavljaju na smotrama?**

Do sada smo sudjelovali osam puta na Državnim smotrama u posljednjih deset godina. Dva puta u tom periodu izvodili smo na županijskoj smotri koreografije izvan konkurencije kako bismo pružili priliku drugim društvima iz



bunjevačke plesove koji su omiljeni među zagorskim Društvima. Mi u Zaboku imamo nošnje no ne izvodimo ih jer su stilski drastično drugačiji od plesova sjeverozapadne Hrvatske, pa da bismo ih uvježbali samo korektno, trebalo bi nam godinu dana. Za to vrijeme sigurna sam da bismo znatno pokvarili naš zagorski stil.

Zagorska nošnja

➤ **Zahtjevne i brojne koreografije zahtijevaju i prikladnu popratnu odjeću... Nastupate u različitim narodnim nošnjama... Koje su posebnosti zagorskih nošnji?**

Zagorsku narodnu nošnju krase ljepota jednostavnosti i bjeline s decentnim ukrasima i isto takvim

snaha i to najviše tri mjeseca nakon što se udala. Karakteristični su također *klaruši* od staklenog zrnja različitih nijansi plave boje, a za stare žene u crnoj boji.

Nastupi i gostovanja

➤ **Članovi KUD-a Zabok zagorsko folklorno blago donose u brojne sredine diljem Hrvatske i u inozemstvu. Kakva Vas sjećanja vežu za ta putovanja i kako je uopće došlo do njih?**

Već 10 godina sudjelujemo na Festivalu folklorne koreografije, a to je putujući festival i svake se godine održava u dugom gradu, u drugoj županiji. Na festival se sami prijavljujemo i do sada smo uvijek bili primljeni. Eto, slijedeći će se održati 29. ožujka u Krapini, a nastupit će



naše županije da se predstave na državnoj razini. Na toj smotri je problem što svaku županiju može predstavljati jedno društvo bez obzira koliko ih kandidira i koje su kvalitete. Tako je redovita pojava da na smotri nastupaju društva iz pojedinih županija, koje su na osrednjoj ili čak vrlo niskoj razini vrsnoće, ali su kod njih najbolji. Neka od takvih društava na našoj županiji bi bili među lošijima, a ipak nastupaju na Državnoj smotri. Isto tako kriteriji nisu baš najspretnije definirani, pa se isprepliću koreografirane i izvorne scenske prezentacije folklora. Na taj način gubi se svojevrsni izvođački žar.

 **Gdje će se u danima pred nama moći vidjeti KUD Zabok, imate li već raspored nastupa i obaveza za 2014.?**

Odnos društvene zajednice prema kulturnom amaterizmu je specifičan pa je dosta teško pomno planirati sezonu. Upravo sam pripremala lagano uhodavanje u drugi dio sezone nakon cjelovečernih koncerata i certifikata, kad su stigli pozivi za nastup povodom Vincekova, snimanje emisije *Lijepom našom* i nastup na *Noći muzeja* u siječnju. Jasno je da smo sve prihvatili. Od onoga što je ranije dogovoreno ili izvjesno je nastup na 13. Festivalu folklorne koreografije 29. ožujka u Krapini gdje ćemo nastupiti u revijalnom dijelu, na Danu maturanata u Zaboku ćemo nastupiti s Hrvatskim salonskim kolom s maturantima, naši će parovi nastupiti 30. svibnja na natjecanju Drmeš, da u Zagrebu. Nastupit ćemo na Smotri folklora KZŽ, no još nije određen datum, u srpnju ćemo realizirati našu inozemnu turneju za koju traju pregovori no još nismo sigurni koja će to zemlja biti i sigurni smo da ćemo u prosincu ponovno imati u Zaboku dva koncerta. To je otprilike četvrtina nastupa koje ćemo ove godine ostvariti. Za sve ostalo pozivi nam se upućuju neposredno prije samih nastupa, te ćemo u skladu s financijskim mogućnostima vidjeti što ćemo moći realizirati. Inače poziva imamo puno, neki su još prošle godine najavljeni, nažalost samo troškovi prijevoza toliko opterećuju naš proračun da se rijetko možemo odazvati.